

РЕЛІГІЙНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

1. РЕЛІГІЯ ЯК ЯВИЩЕ

- Однією з важливих характеристик національних рис народів є їх духовна культура, в тому числі й **релігійні вірування**.
- У загальному розумінні **релігія — це сукупність поглядів на світ, які найчастіше ґрунтуються на вірі в бога**.
- Наймовірніше, нерозуміння законів природи та її «примхи» у вигляді стихійних лих спонукали первісних людей обожествляти її.
- Згодом розширення знань дещо змінило вірування людей. Більшість відмовилась від богів стихій, натомість релігія набула **єдинобожного спрямування**.
- З одного боку, важко повірити, що Всесвіт виник сам по собі, а з іншого — напевно людина все ж таки відчувається досить слабкою й потребує захисту, спрямування, тому й **вірить у вищу мудру силу**

■ **Релігія** — це одна із форм духовної культури, яка являє собою особливу форму світогляду та світовідчуття

- Релігія визначена традиційним способом відносин людей зі світом, уявленнями про його будову, поведінкою, системою цінностей, ідеалами тощо.
- Кожний культ має свої предмети поклоніння, тому формувалися політеїзм (віра в кількох богів) або монотеїзм (єдинобожжя)

Впливає на

Роль релігії

Виховує

побут

звичаї

Міжлюдські
відносини

Допомагає долати
життєві труднощі

Окремі релігії не мають конкретного предмета поклоніння, натомість є певні світоглядні установки (даосизм, конфуціанство)

НАЙБІЛЬШ РАННІ ПРОЯВИ РЕЛІГІЇ

Анімiзм – віра в духів природи, душі предків

Тотемiзм – віра в існування кровно-родинного зв'язку між групами людей і твариною

Фетишизм – віра в надприродну силу неживих предметів

2. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ

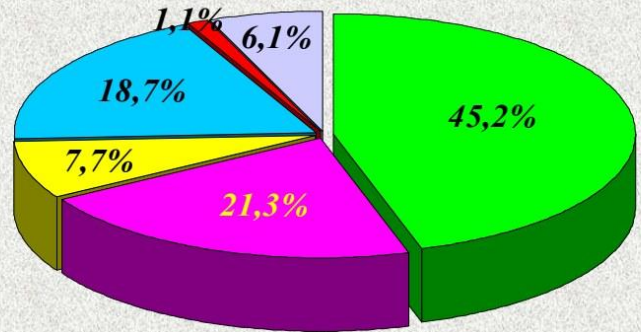

Світова релігія – релігія, яка отримала поширення серед народів різних країн світу та на різних континентах

- Сучасні релігії залежно від їхнього поширення та ролі поділяють на
- світові**, тобто ті, що сповідують у багатьох країнах,
- і **національні**, притаманні одному або ж небагатьом народам.
- Кожна релігія має свої **догмати** (вірування, які приймаються бездоказово), священні книги та обряди

РОЗПОДІЛ ВІРУЮЧИХ СВІТУ

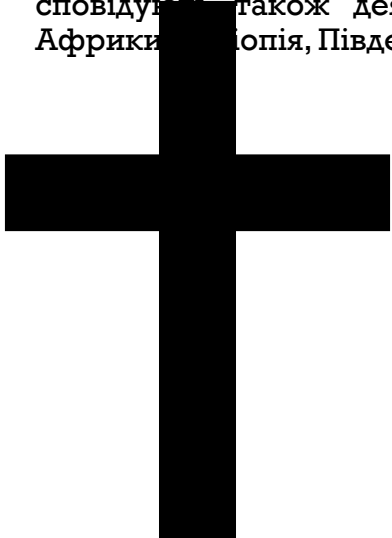
■ Християни
■ Мусульмани
■ Буддисти
■ Індуїсти
■ Даосисти та конфуціанці
■ Інші

ХРИСТИЯНСТВО

- **Християнство** (I ст. в Палестині, 2,4 млрд, сповідує 1/3 населення). Найпоширеніша у світі релігія. Основа — учіння Христа, записані його учнями (апостолами). Бог має три іпостасі (Бог-Отець, Бог-Син і Бог – Дух Святий). Сутність — віра в Бога, служіння Богу, праведне життя.
- Священною книгою християн є **Біблія**, яка складається зі Старого і Нового Завітів. Християни вірять у безсмертя душі, загробне життя, пекло і рай
- У XI ст. (у 1054 р.) розділилося на **католицизм та православ'я** (не мають єдиного глави, поняття «чистилище», целібату («безшлюб'я»), обрядові та календарні відмінності).
- Від католицизму у XVI ст. відійшов **протестантизм** (проповідує будь-хто, без будь-яких посередників – Церкви, священника, обрядовість мінімальна).
- У сучасному світі християнство поширилося на всі материки. Це основна релігія вірян Європи, Америки, Австралії та Нової Зеландії. Християнство сповідує також деякі народи Африки, Індія, Південна

ХРИСТИЯНСТВО

Християнство (з грецької Χριστός, буквально – “месія”, “помазаник”) – релігія, яка визнає Ісуса Христа як месію, Сина Божого, спасителя людства. Виникла в Палестині в I столітті нашої ери.

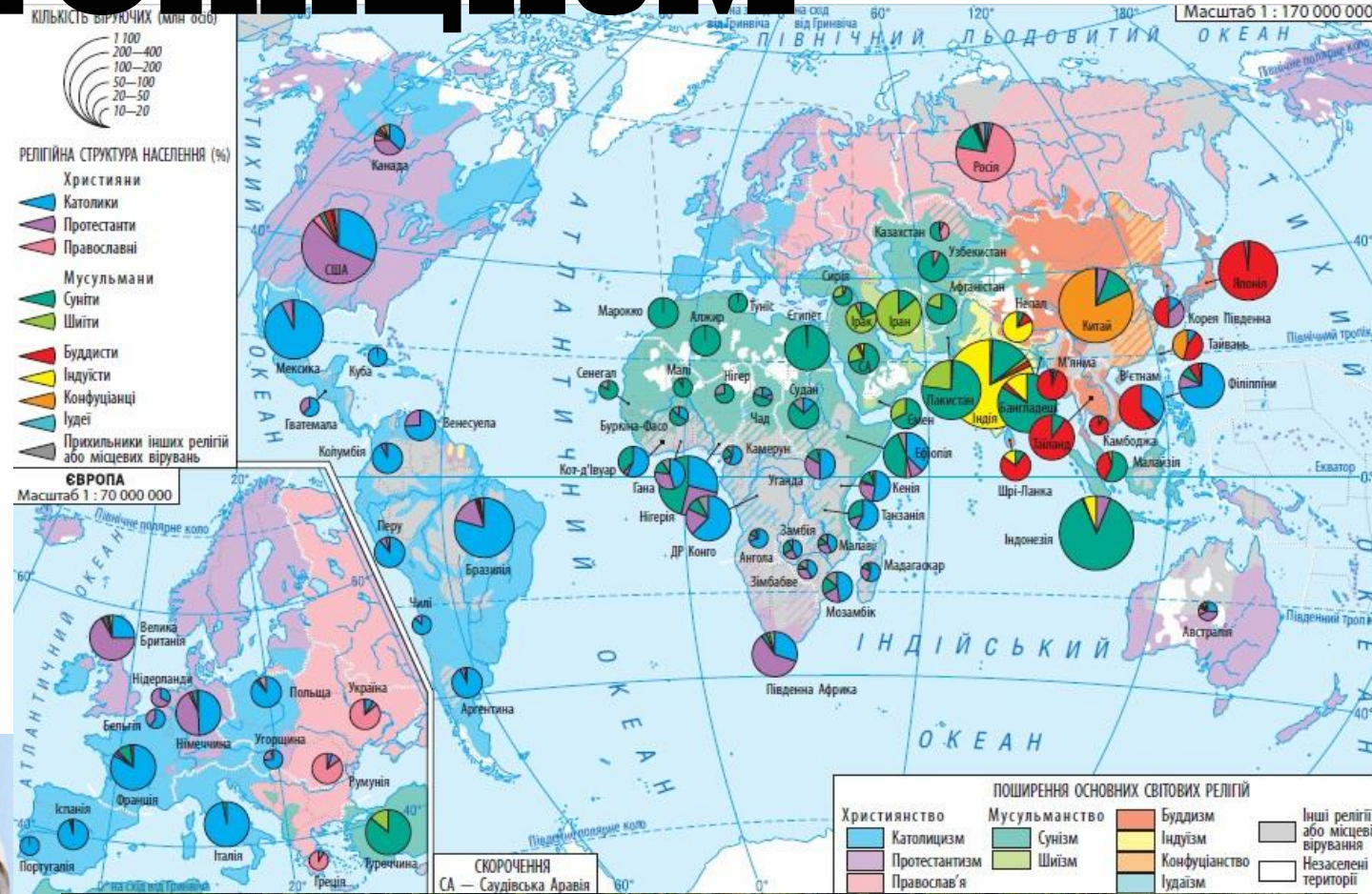
ХРИСТИЯНСТВО

Біблія (з грецької βιβλία – книги, од. ч. βιβλίον, зменшене від βιβλος – книга) – збірка давніх текстів, створених на Близькому Сході протягом 15 століть (XIII ст. до н.е. – II ст. н.е.), канонізована частково або повністю в Християнстві та Іудаїзмі як **Священне Писання**.

Біблія складається з двох частин: Старого та Нового Заповітів. **Старий Заповіт** спільний для християнства та іудаїзму. Він являє собою зібрання 39 книг, написаних давньоєврейською мовою задовго до нашої ери.

КАТОЛИЦИЗМ

- Серед християн за кількістю переважають католики (1,3 млрд. осіб).
- Католицизм** поширений переважно в Південній і Центральній Європі (Португалія, Іспанія, Франція, Італія тощо), а також їх колишніх колоніях — у Латинській Америці, Австралії, Філіппінах.
- До католицизму приєднуються уніатські церкви. Українська греко-католицька церква (вважають главою церкви Папу Римського, але справляють

Папа Римський — голова Католицької церкви

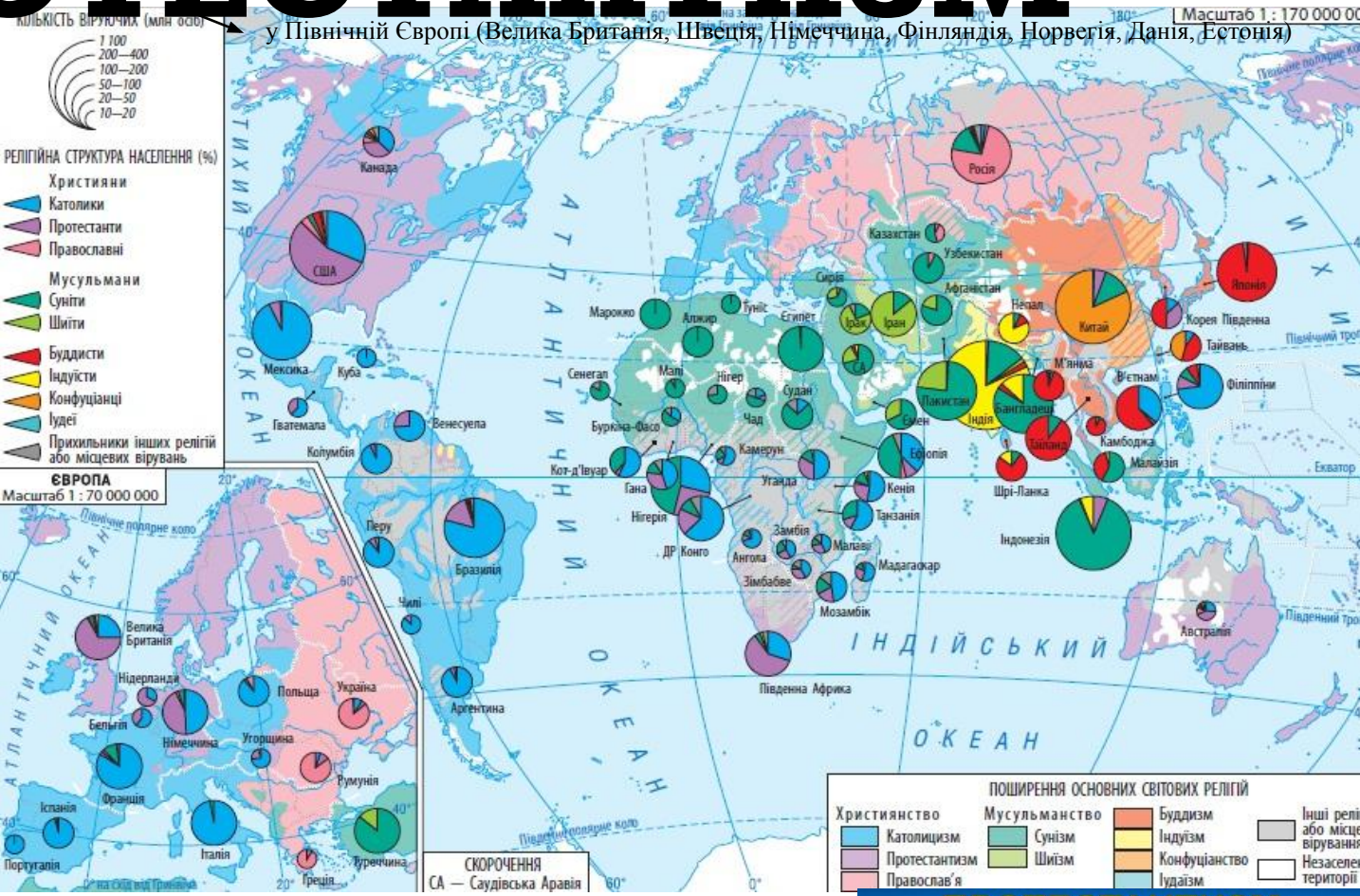

ПРОТЕСТАНТИЗМ

Близько **30 % християн становлять протестанти.**

Їхнє вчення поширилося в **Північній і частково Середній Європі, США, Канаді, Австралії, Новій Зеландії, Південній Африці.**

Протестантизм виник як сила опору Ватикану, тому протестанти не підпорядковуються Папі Римському. Протестантизм вирізняється великою демократичністю та

ПРОТЕСТАНТИЗМ

Берлінський собор – найбільша протестантська церква Німеччини

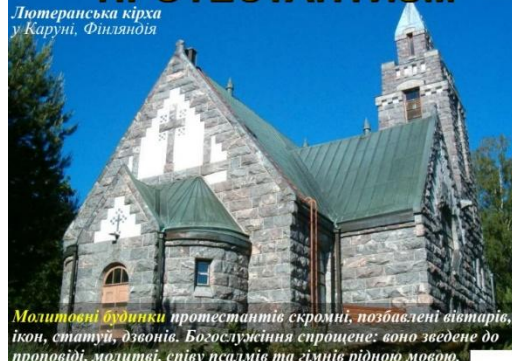

Протестантизм (з латинської *protestans* – публічно доводжу) – друга за чисельністю гілка Християнства. Являє собою сукупність численних самостійних Церков, які виникли після Реформації – широкого антикатолицького руху в Європі у XVI ст. Нині число прибічників протестантизму стрімко зростає.

ПРОТЕСТАНТИЗМ

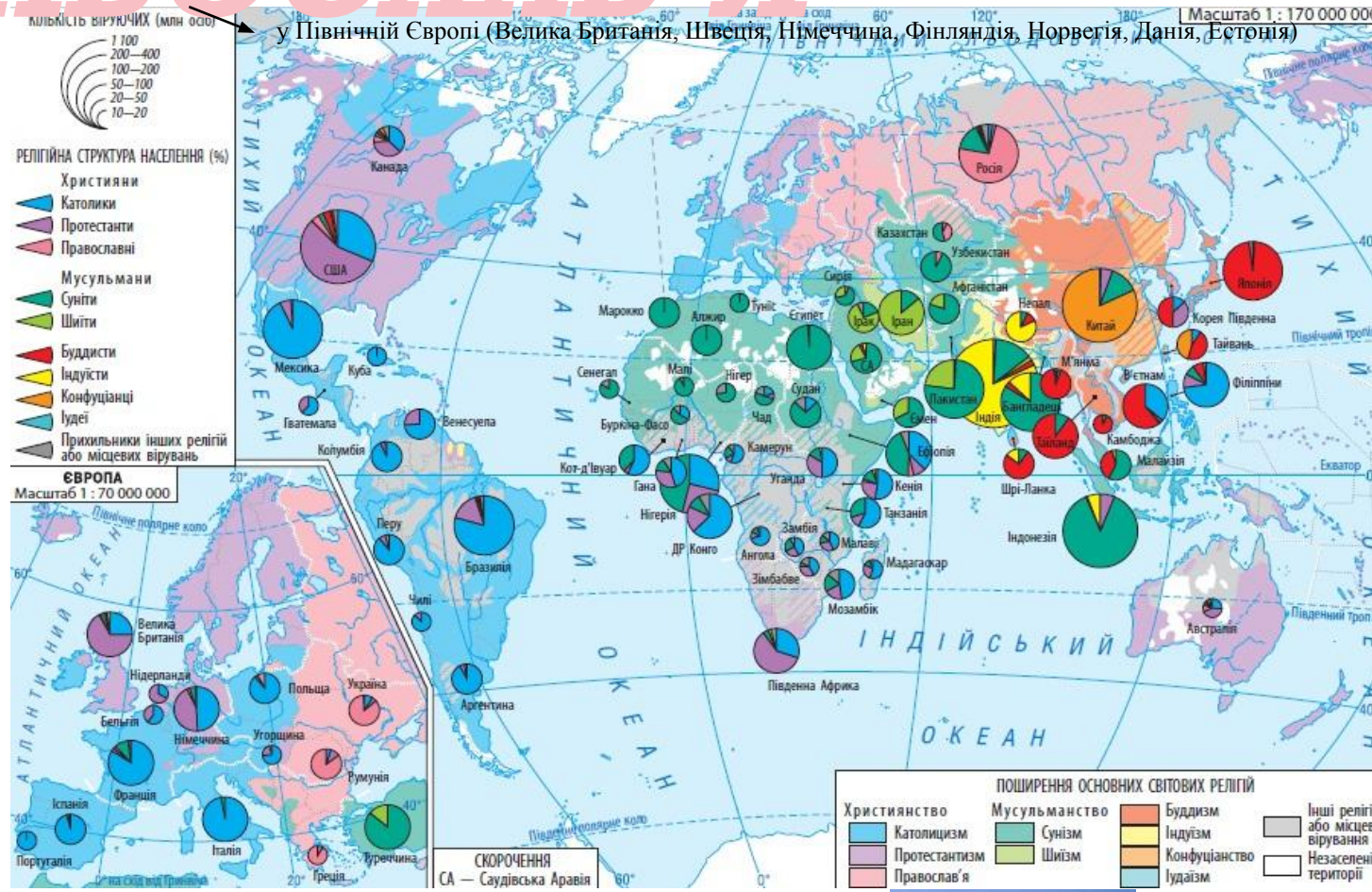

ПРОТЕСТАНТИЗМ

ПРАВОСЛАВ'Я

- **Православні християни становлять лише 10 %.**
- **Православ'я** – найдавніша, класична гілка християнства. Навіть назва її трактується як «правильно славлю Бога».
- У православних немає єдиного центру керування, як у католиків, а існують **автокефальні національні церкви**.
- Обряди та оздоблення церков дуже пишні.
- Поширене православ'я у **Східній і Південно-Східній Європі, Росії, Греції, Грузії, частково**

Свята Софія,
Константинополь
(Стамбул)

ПРАВОСЛАВ'Я

Православ'я (з грецької ортоδοξία «ортодоксія», буквально – правильне судження) – одна й найстаріших та третя за чисельністю прихильників гілка Християнства. Виникла з розколом Римської імперії на Західну (католицьку) та Східну (православну). Богословські основи були закладені у Візантії у IX-XI ст.

ІСЛАМ

- 2 за кількістю вірян світовою релігією є **мусульманство (іслам)**. Цю віру сповідують понад 1,5-1,8 млрд осіб, що становить 21-23 % населення світу.

- Іслам виник на Аравійському півострові пізніше від християнства (у VII ст.), тому запозичив у нього окремі риси (зокрема, мусульмани також вірять у безсмертя душі, загробне життя, пекло і рай. Священною книгою ісламу є **Коран** – основа релігійного та громадянського законодавства мусульман. Вони вірять у єдиного Бога Алла.

Головні течії — **суннізм** (90%) та **шиїзм**, різняться принципами визначення глави

Будинок моління мусульман – мечеть

Наймоладша світова релігія

الله

Приклад напису слова «Аллах» [арабською мовою](#)

ІСЛАМ

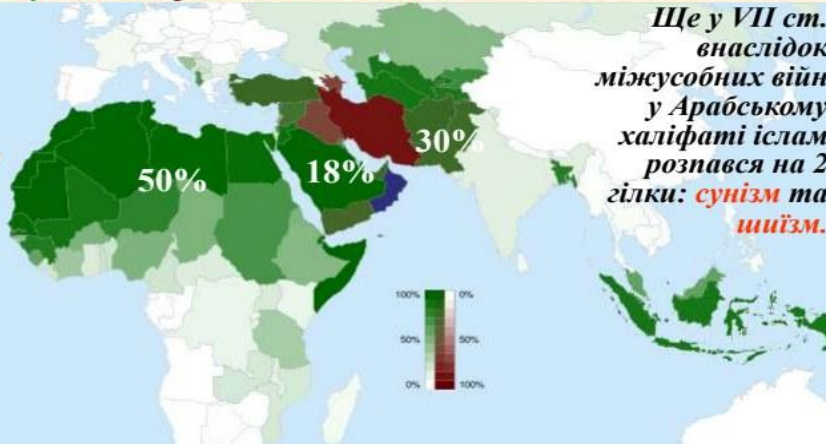

- Нині **іслам** сповідує (країни Близького Сходу, Центральної Азії, Північної Африки, Пакистан, Бангладеш, Індонезія, Малайзія; у Європі — Албанія, Боснія і Герцеговина; у Росії — на Поволжі й Північному Кавказі; в Україні іслам сповідують кримські татари)

МУСУЛЬМАНСТВО

Поширення мусульман в світі:
зелений колір – суніти, коричневий – шиїти

Більшість мусульман є сунітами. Вони визнають крім Корану сунну – священні перекази про вчинки та висловлювання Мухаммеда. Шиїти визнають лише Коран.

Ще у VII ст. внаслідок міжусобних війн у Арабському халіфаті іслам розпався на 2 гілки: сунізм та шиїзм.

У світі майже 1 млрд. мусульман. Біля 50% їх живе у Північній Африці, близько 30% – у Пакистані та Бангладеш, 18% – на Аравійському півострові. Решта – в Індонезії, Албанії, Боснії та Герцеговині, Росії, Індії, США. 28 країн проголосили іслам державною релігією.

МУСУЛЬМАНСТВО

Коран (арабською – القرآن) – релігійна книга, священна для усіх прибічників ісламу. Вона є основою релігійного та громадянського законодавства мусульман. Назва книги походить від слова “караа” – з арабської “читати”. Вважають, що її передав Аллах пророку Мухаммеду частинами протягом 22 років через архангела Джебраїла.

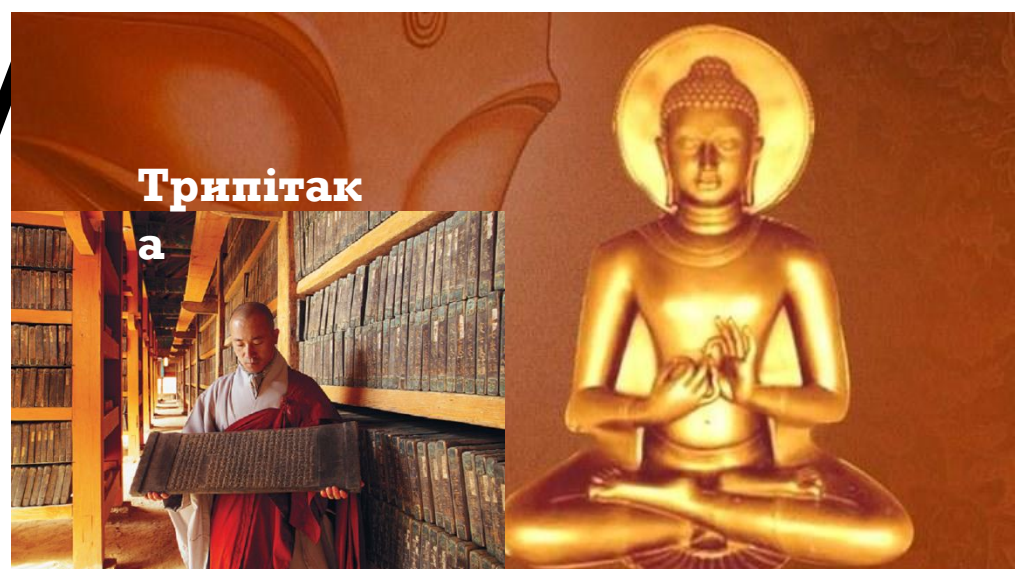
Рукопис Корану, Іспанія, XII ст.

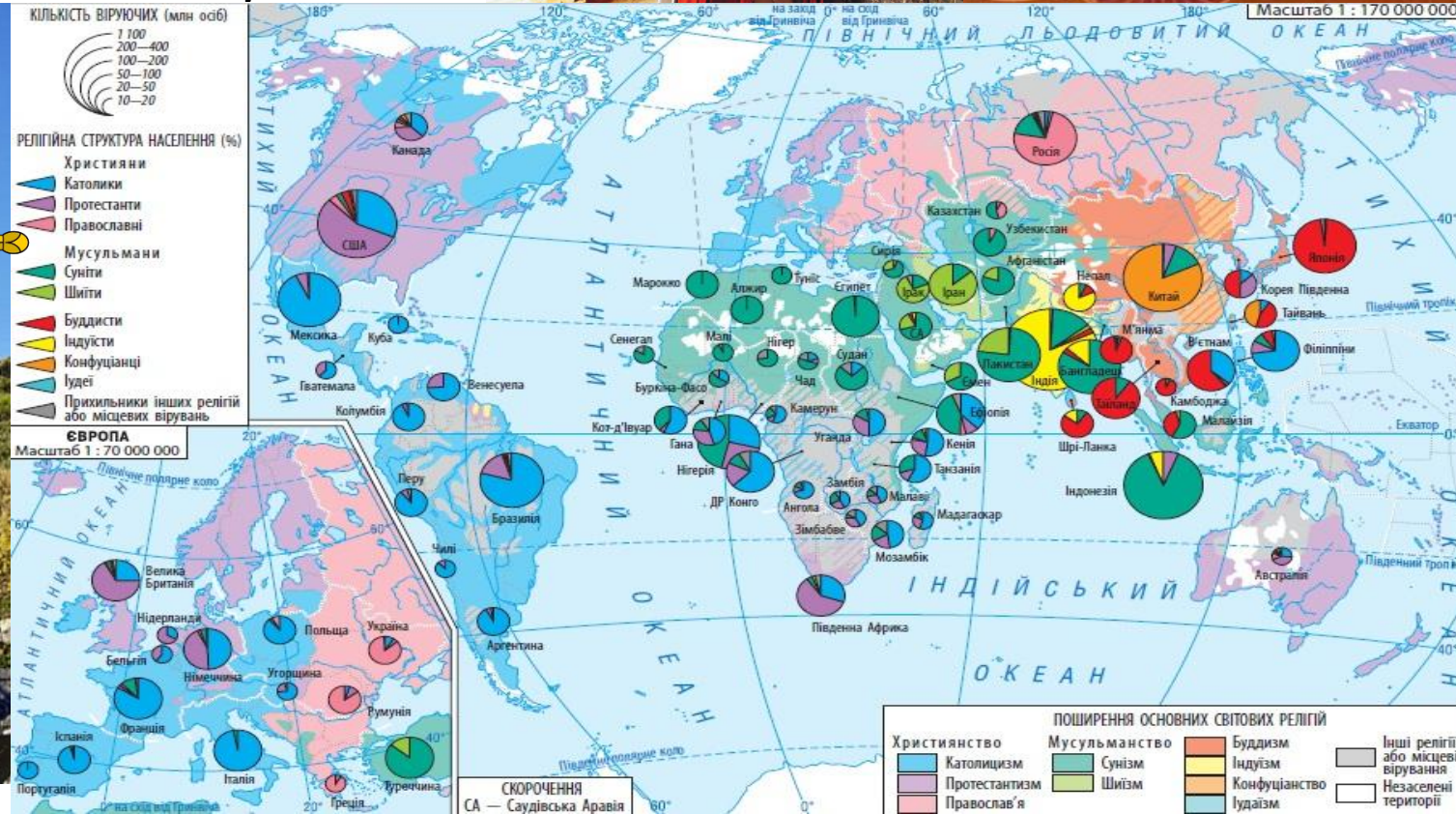
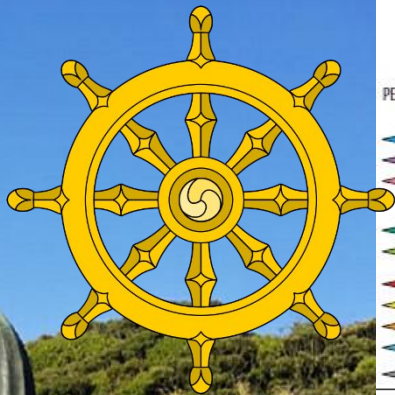
БУДДИЗМ

- **Буддизм** (VI ст. до н. е. на території сучасної Індії, 0,4-1,3 млрд). **Найдавніша** світова релігія.
- **Будда** — **просвітлений**. Не має теорії про створення світу, вічну душу, спокутування гріхів (є добра чи погана карма), **не вимагає відмови від інших вірувань**.
- Сутність — прагнення до **нірвани** (стан переходу в абсолютну порожнечу, спокій), самопізнання, саморозвиток шляхом самообмежень та медитацій.
- **Трипітака** – священний уклад текстів.
- Цю релігію сповідують **7 % населення Землі** (Шрі-Ланка, країни Індокитаю, Бутан, частково

Трипітак

а

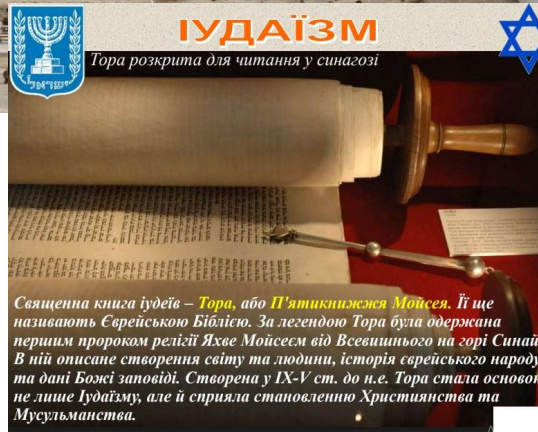

Головним атрибутом у них є скульптура Будди, що сидить на квітці лотоса

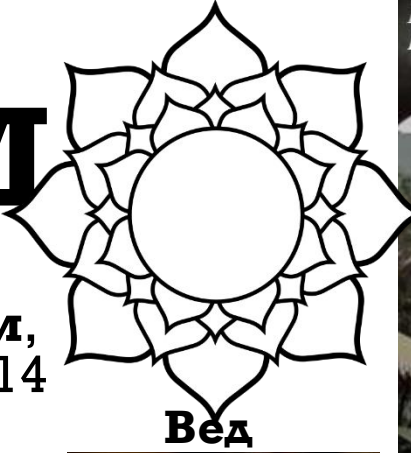

ЮДАЇЗМ (ЮДАЇЗМ)

- Крім світових, є багато національних релігій. Найдавніша з них – **іудаїзм**, поширений серед євреїв (0,2 %).
- Цій релігії вже понад 3 тисячі років, тобто на тисячу років більше, ніж християнству.
- Євреї вірять у єдиного бога Яхве, а свій народ вважають богообраним.
- Нині іудаїзм – державна релігія Ізраїлю.
- Символами іудаїзму є шестикутна зірка та семисвічник менора. Священна книга іудеїв – **Тора**, або П'ятикнижжя Мойсея.
- Також іудеї читають **Талмуд**.
- Храм у іудеїв тільки один, від якого нині в **Єрусалімі** збереглася Стіна Плачу – найсвятіше місце євреїв.
- Синагога – це не храм, а тільки місце, де іудеї збираються для молитви, проведення релігійних

ॐ ІНДУЇЗМ

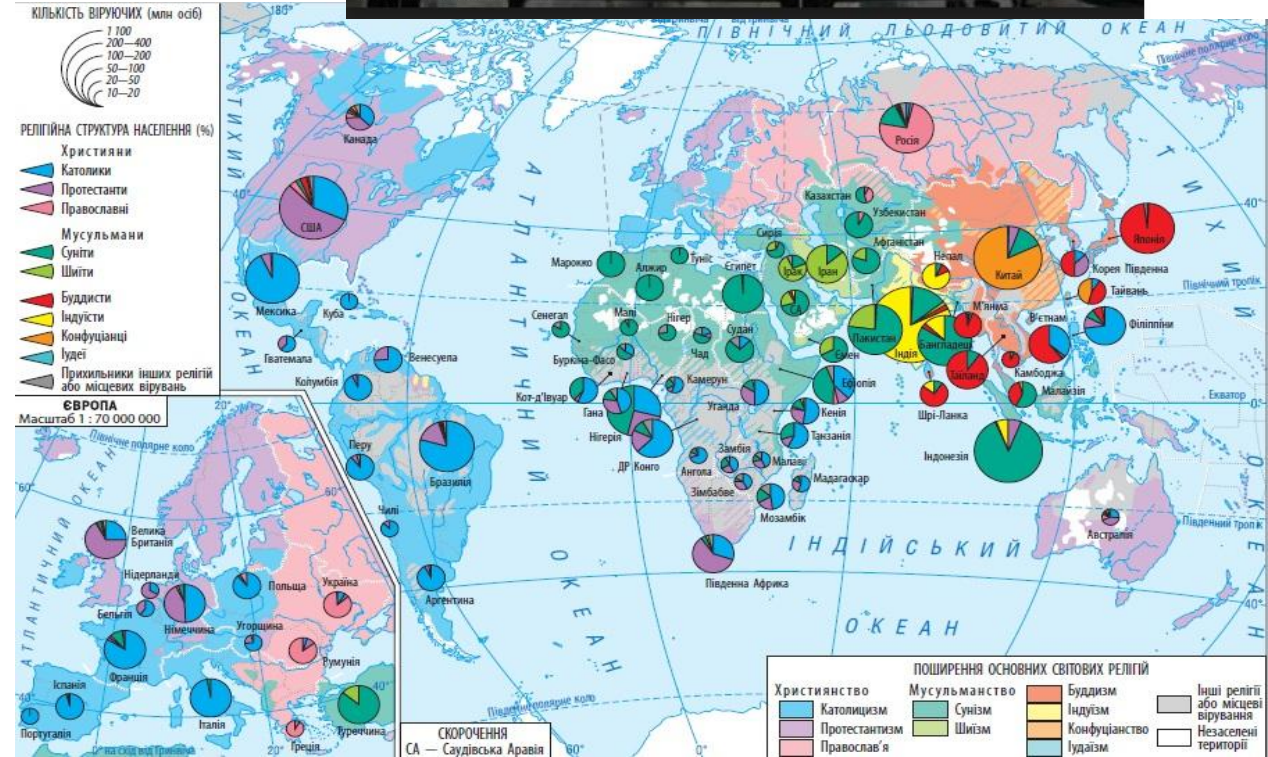

Вед

Індуїзм – національна релігія, поширена в Індії, частково в Непалі, Бангладеш, Шрі-Ланці. Виник у I тис. до н.е. на основі брахманізму, який освятив станове суспільство. Це не лише релігія індусів, але й спосіб життя.

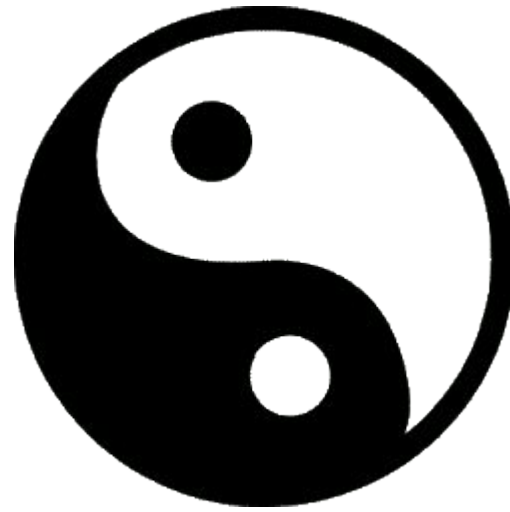
- Жителі Індії та Непалу сповідують **індуїзм**, який освятив поділ людей на стани (більше 14 % населення).
- Для кожного стану встановлено суворий порядок, виконання якого дає людині посмертну відплату.
- В індуїзмі існує кілька мільйонів божеств. Найшанованіші з них – **Брахма, Шива та Вішну**.
- Індуси вірять у переселення душ, священними тваринами вважають корову, мавпу й кобру.
- У загальних рисах індуїзм сформувався в перших століттях нашої ери.
- Священних книг в індуїзмі кілька: **Веди, Махабхарата і Рамаяна**.
- Індійські храми дуже пишні, багатоступінчасті. У них символічно передано ідею поступового сходження до неба

КОНФУЦІАНСТВО

Й ДАОСИЗМ

- Національними релігіями **китайців** є **конфуціанство** й **даосизм**, які склалися в VI–V ст. до н. е.
- **Даосизм** проголошує віру в багатьох богів і святих. Жерці займаються ворожінням, магією, торгівлею амулетами.
- У **конфуціанстві** ж немає не лише жерців, а й Бога. Це філософське вчення, яке передбачає підкорення старшому за віком або посадою, слухання, пошанування.

КОНФУЦІАНСТВО

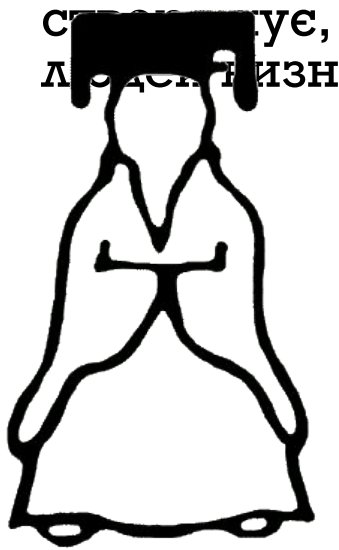
Конфуцій

Конфуціанство – релігійне та етичне вчення Китаю, яке почало формуватися у VI-V ст. до н.е. Воно пов'язане з іменем філософа **Конфуція**, який у віці 20 років прославився, як найкращий педагог Китаю.

Свої погляди Конфуцій виклав у книзі **“Бесіди і судження”** (“Лунь юй”).

Пагода китайського храму

像教行子孔師先

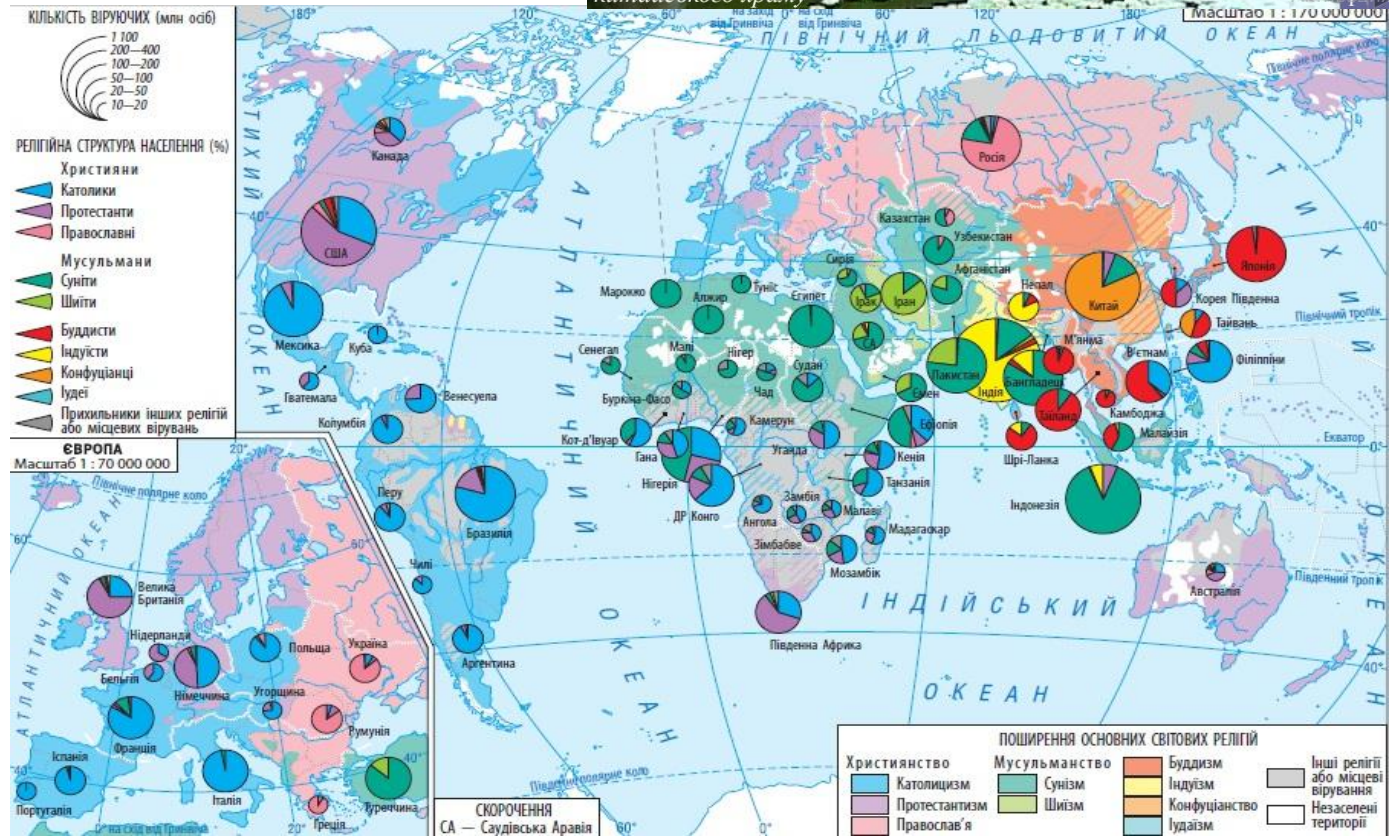

ДАОСИЗМ

Даосизм – китайське традиційне вчення, яке вбирає елементи релігії, містики, ворожіння, шаманізму, медитації, алхімії. Виник у I тис. до н.е. на основі вірувань шаманського характеру – спілкування з духами та лікування хворих.

Одним з засновників даосизму є давньокитайський мудрець **Лао-цзи**. Йому приписують авторство однієї з основних книг даосизму **“Дао Де Цзин”**.

Аданіань – центр даосизму

Торі

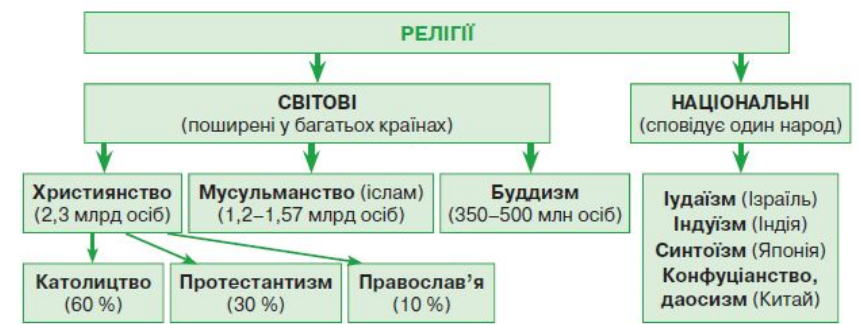
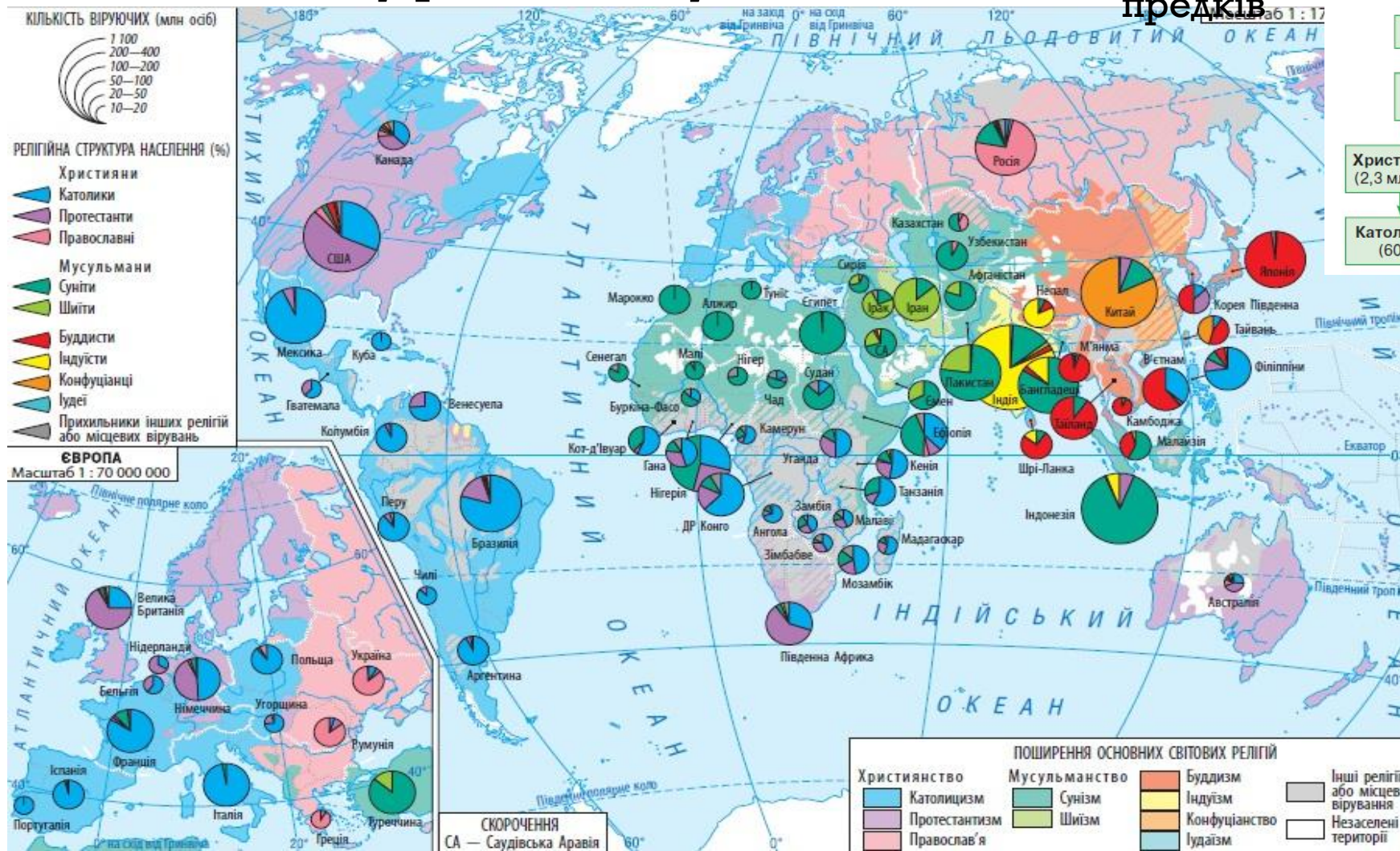
СИНТОЇЗМ

- Японці на основі культів природи та предків сповідують **синтоїзм**.
- За їхніми поглядами, світ населений різними духами й божествами – камі, які оточують людину і впливають на її життя.
- Храм синтоїстів – це невелике скромне приміщення, обмежене П-подібними ритуальними воротами – торіями. Вони не мають дверей, традиційно пофарбовані у червоне. Вважають, що торіі є входом у світ, де панують камі, й кожен може поспілкуватися з ними.
- Приходячи до храму, увагу духів привертають плесканням у долоні або ударом ритуального дзвона. Молебного залу немає. Усі обряди відправляють просто неба

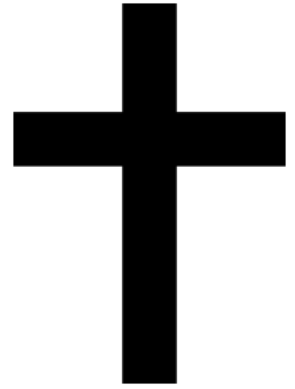
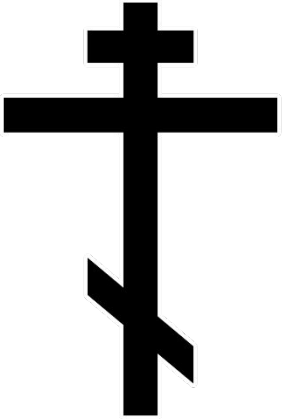
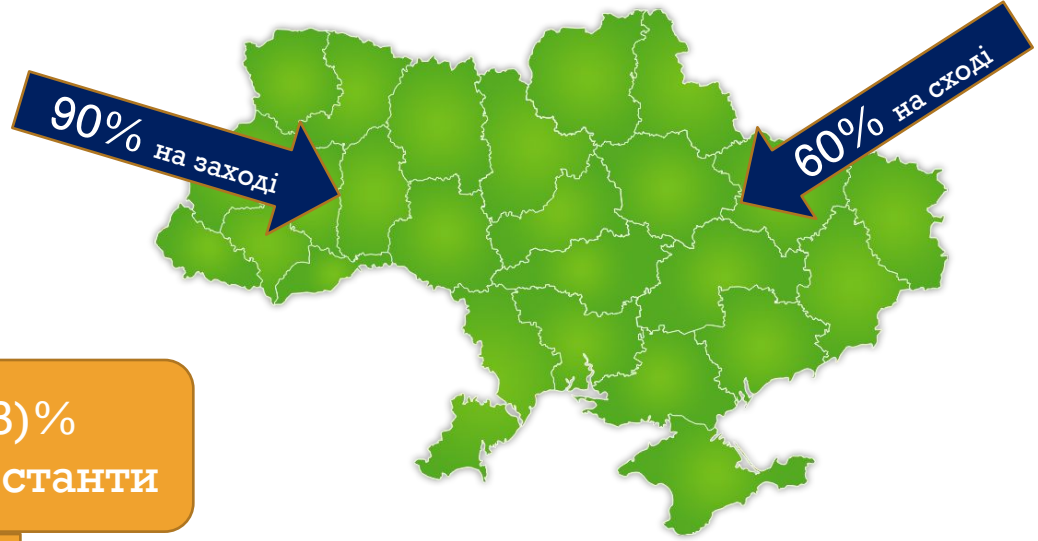
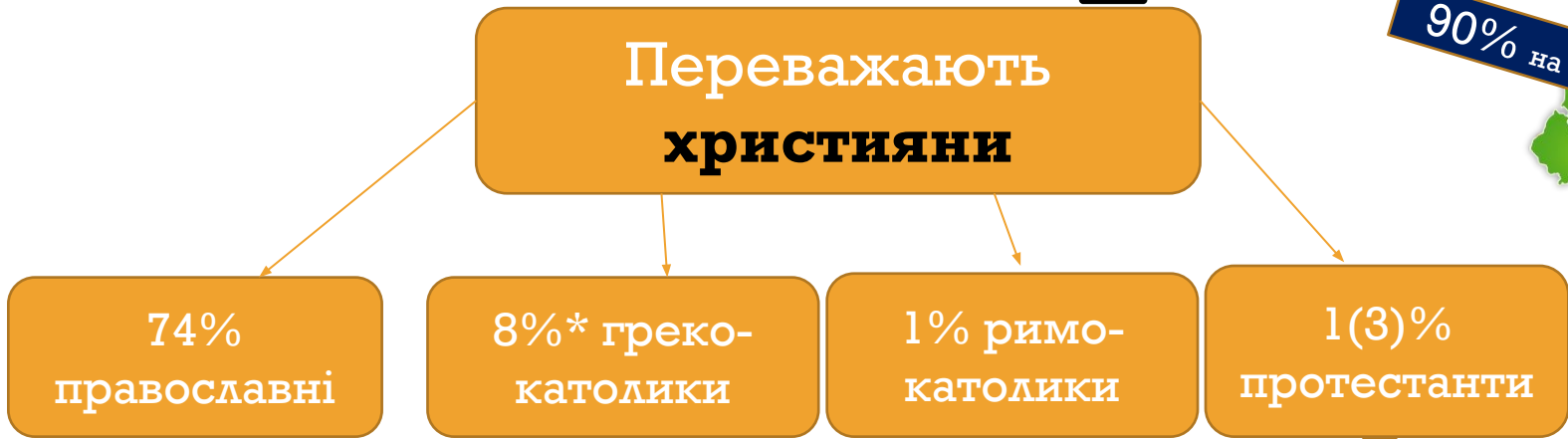

- Варто зазначити, що в Китаї та Японії одні й ті самі люди **сповідують кілька релігій одночасно**: окрім названих, ще й світову релігію – **буддизм**.

- Жителі деяких країн Тропічної Африки, Океанії, а також окремі племена Азії, індіанці Америки, аборигени Австралії мають свої **традиційні вірування**, так звані примітивні релігії, що подібні до поглядів наших давніх предків

3. РЕЛІГІЙНІ ВІРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Баптисти;
свідки
Єгови(2%);
адвентисти;
кальвіністи

Мусульмани
1%

Іудеї
0,4%

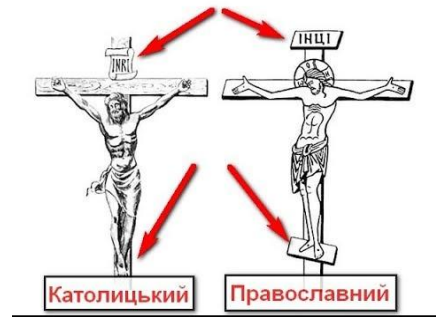
Атеїсти: 4,3%
Важко відповісти: 2,3%
Інші: 6%

**До католицизму приєднуються уніатські церкви. Українська греко-католицька церква (вважають главою церкви Папу Римського, але справляють релігійні обряди за православними канонами)*

Конфесійна структура віруючих за регіонами України

За матеріалами видання «Українське суспільство 1992–2010. Соціологічний моніторинг»

У регіональному складі населення всіх областей найбільш поширеним є православ'я, окрім Тернопільської, Івано-Франківської та Львівської областей, де понад половина жителів є греко-католиками (уніатами). Греко-католиками також себе вважають майже 20 % населення Закарпаття. Римо-католиків зустрічається більше на Закарпатті (7 %), у Хмельницькій (3 %), Тернопільській (3 %), Вінницькій та Житомирській областях.

Протестанти найбільше представлені в Рівненській (5 %), Волинській, Тернопільській, Чернівецькій, Київській, Донецькій і Хмельницькій областях.

6 січня 2019 патріарх Варфоломій вручив томос (указ) про автокефалію Православної Церкви України митрополиту Київському і всієї України Епіфанію

